ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 19ης Ιανουαρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-240/03 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, η οποία υποβλήθηκε στις 28 Μαΐου 2003,

Comunità montana della Valnerina, εκπροσωπούμενη από τους P. De Caterini, E. Cappelli και A. Bandini, avvocati, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρεσείουσα,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, εκπροσωπούμενη από την C. Cattabriga και τον L. Visaggio, επικουρούμενους από τον A. Dal Ferro, avocatto, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

η **Ιταλική Δημοκρατία,** εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον G. Aiello, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský, S. von Bahr, A. Borg Barthet και A. Ó Caoimh (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 3ης Μαρτίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η Comunità montana della Valnerina (στο εξής: CMV) ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 13ης Μαρτίου 2003, Τ-340/00, Comunità montana della Valnerina κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. II-811, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), καθόσον με αυτήν απορρίφθηκε μερικώς η προσφυγή της περί ακυρώσεως της

αποφάσεως C(2000) 2388 της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 14ης Αυγούστου 2000, για την κατάργηση της χρηματοδοτικής συνδρομής του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), τμήμα «Προσανατολισμός», που της είχε χορηγηθεί με την απόφαση C(93) 3182 της Επιτροπής, της 10ης Νοεμβρίου 1993 (στο εξής, αντιστοίχως: απόφαση περί καταργήσεως και απόφαση περί χορηγήσεως), στο πλαίσιο πρότυπου σχεδίου και σχεδίου επιδείξεως εγκαταστάσεων στους τομείς της δασοκομίας, της γεωργίας και των προϊόντων διατροφής σε δευτερεύουσες ορεινές ζώνες (στο εξής: σχέδιο).

I — Το νομικό πλαίσιο

2 Στις 24 Ιουνίου 1988, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2052/88 για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 185, σ. 9).

3 Τα άρθρα 14 έως 16 του κανονισμού (ΕΟΚ) 4253/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 374, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2082/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 193, σ. 20· στο εξής: κανονισμός 4253/88), περιλαμβάνουν τις διατάξεις που αφορούν την επεξεργασία των αιτήσεων χρηματοδοτικής συνδρομής των διαρθρωτικών ταμείων, τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας και ορισμένες ειδικές διατάξεις.

4 Το άρθρο 21 του κανονισμού 4253/88 περιλαμβάνει τις διατάξεις που αφορούν την καταβολή της χρηματοδοτικής συνδρομής, το άρθρο 23 τις αφορώσες τον δημοσιονομικό έλεγχο, ενώ το άρθρο 24 ρυθμίζει τα σχετικά με τη μείωση, την αναστολή και την κατάργηση της συνδρομής αυτής.

5 Συναφώς, το άρθρο 24 του κανονισμού αυτού ορίζει:

«1. Αν η υλοποίηση δράσης ή μέτρου δεν φαίνεται να δικαιολογεί ούτε τμήμα ούτε το σύνολο της χρηματοδοτικής συνδρομής που έχει χορηγηθεί, η Επιτροπή προβαίνει σε κατάλληλη εξέταση της περίπτωσης στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης, ζητώντας ιδίως από το κράτος μέλος ή τις λοιπές αρμόδιες αρχές που αυτό ορίζει για την υλοποίηση της δράσης να της υποβάλουν παρατηρήσεις εντός τακτής προθεσμίας.

2. Μετά την εξέταση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να μειώσει ή αναστείλει τη συνδρομή για την εν λόγω δράση ή σχετικό μέτρο αν από την εξέταση επιβεβαιωθεί ότι υπάρχει παρατυπία ή σημαντική αλλαγή της φύσης ή των συνθηκών υλοποίησης της δράσης ή του μέτρου, για την οποία δεν ζητήθηκε η έγκριση της Επιτροπής.

3. Κάθε ποσό το οποίο αποτελεί αντικείμενο απαίτησης ως αχρεωστήτως καταβληθέν πρέπει να επιστρέφεται στην Επιτροπή. Τα ποσά τα οποία δεν επιστρέφονται, προσαυξάνονται με τόκους υπερημερίας βάσει των διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού και των διαδικασιών που θα εγκριθούν από την Επιτροπή, σύμφωνα με τις διαδικασίες του τίτλου VIII.»

II — Το ιστορικό της διαφοράς

6 Το ιστορικό της διαφοράς, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 7 έως 30 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, μπορεί να συνοψισθεί ως κατωτέρω.

7 Τον Ιούνιο του 1993, η CMV υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση χορηγήσεως κοινοτικής συνδρομής για το σχέδιο.

8 Γενικός στόχος του σχεδίου ήταν η πιλοτική κατασκευή και επίδειξη δύο εγκαταστάσεων σχετικών με τη δασοκομία, τη γεωργία και τα προϊόντα διατροφής, της μιας από την CMV στην περιοχή Valnerina (Ιταλία) και της άλλης από την ένωση Route des Senteurs (στο εξής: RDS) στην περιοχή Drôme provençale (Γαλλία), προκειμένου να προωθηθούν και να αναπτυχθούν, παράλληλα με τις συνήθεις αγροτικές δραστηριότητες, εναλλακτικές οικονομικές δραστηριότητες, όπως ο αγροτικός τουρισμός.

9 Κατά το άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως περί χορηγήσεως, η CMV και η RDS ήταν οι «υπεύθυνες» του σχεδίου. Κατά το άρθρο 2 της αποφάσεως περί χορηγήσεως, η περίοδος εκτελέσεως του σχεδίου ανερχόταν σε 30 μήνες, ήτοι από την 1η Οκτωβρίου 1993 έως τις 31 Μαρτίου 1996. Δυνάμει του άρθρου 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως περί χορηγήσεως, το συνολικό επιλέξιμο κόστος του σχεδίου ανερχόταν σε 1 817 117 ECU και η μέγιστη χρηματοδοτική συνδρομή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ορίστηκε σε 908 558 ECU. Κατά το άρθρο 5 της ίδιας αποφάσεως, τόσο η CMV όσο και η RDS ήταν «αποδέκτες» αυτής.

10 Το παράρτημα Ι της αποφάσεως περί χορηγήσεως περιελάμβανε περιγραφή του σχεδίου. Στο σημείο 5 του παραρτήματος αυτού, η CMV οριζόταν ως «δικαιούχος» της επίμαχης χρηματοδοτικής συνδρομής και η RDS ως «ετέρα υπεύθυνη του σχεδίου». Το σημείο 8 του ίδιου παραρτήματος περιελάμβανε ένα διάγραμμα της χρηματοπιστωτικής διαρθρώσεως του σχεδίου με κατανομή των δαπανών που αντιστοιχούσαν στις διάφορες δράσεις του εν λόγω σχεδίου. Οι δράσεις του σχεδίου και οι δαπάνες που αντιστοιχούσαν σ' αυτές είχαν διαρθρωθεί σε τέσσερα τμήματα, ενώ η CMV και η RDS όφειλαν η καθεμία να υλοποιήσουν τις δράσεις δύο εκ των τεσσάρων αυτών τμημάτων.

11 Το παράρτημα ΙΙ της αποφάσεως περί χορηγήσεως όριζε τις χρηματοδοτικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση της συνδρομής. Ειδικότερα, με το σημείο 1 διευκρινιζόταν ότι, εάν η δικαιούχος της συνδρομής είχε την πρόθεση να τροποποιήσει ουσιωδώς τις ενέργειες που περιγράφονταν στο παράρτημα Ι, όφειλε να ενημερώσει προηγουμένως την Επιτροπή και να λάβει την έγκρισή της. Σύμφωνα με το σημείο 2 του παραρτήματος αυτού, η επίμαχη συνδρομή μπορούσε να χορηγηθεί μόνον υπό την προϋπόθεση της πραγματοποιήσεως όλων των ενεργειών που αναφέρονταν στο παράρτημα Ι της αποφάσεως περί χορηγήσεως. Επιπλέον, το σημείο 4 του παραρτήματος ΙΙ προέβλεπε ότι η συνδρομή καταβαλλόταν απευθείας στην CMV ως δικαιούχο της συνδρομής, η οποία έπρεπε να μεριμνήσει για την πληρωμή της RDS. Κατά το σημείο 5 του ίδιου παραρτήματος, η Επιτροπή μπορούσε, προκειμένου να εξακριβώσει τα σχετικά με τις διάφορες δαπάνες χρηματοοικονομικά στοιχεία, να προβεί σε εξέταση κάθε δικαιολογητικού εγγράφου, είτε του πρωτοτύπου είτε επικυρωμένου αντιγράφου του, και να πραγματοποιεί την εξέταση αυτή άμεσα επί τόπου ή να ζητεί την αποστολή των επίμαχων εγγράφων. Δυνάμει του σημείου 6 του παραρτήματος ΙΙ, η δικαιούχος όφειλε να διατηρήσει στη διάθεση της Επιτροπής, επί πέντε έτη από της τελευταίας καταβολής εκ μέρους της Επιτροπής, όλα τα πρωτότυπα των αποδεικτικών των δαπανών εγγράφων. Σύμφωνα με το σημείο 7 του παραρτήματος αυτού, η Επιτροπή μπορούσε, ανά πάσα στιγμή, να ζητήσει από τη δικαιούχο την αποστολή εκθέσεως σχετικά με το στάδιο εξελίξεως των εργασιών και/ή σχετικά με τα τεχνικά αποτελέσματα που είχαν επιτευχθεί, ενώ το σημείο 8 όριζε ότι η δικαιούχος όφειλε να διατηρήσει στη διάθεση της Επιτροπής τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν χάρη στην υλοποίηση του σχεδίου, χωρίς αυτό να συνεπάγεται συμπληρωματικές πληρωμές. Τέλος, στο σημείο 10 του παραρτήματος ΙΙ διευκρινιζόταν κατ' ουσίαν ότι, εάν δεν ετηρείτο μία από τις προϋποθέσεις που αναφέρονταν στο παράρτημα αυτό ή εάν αναλαμβάνονταν δράσεις που δεν προβλέπονταν στο παράρτημα Ι, η Επιτροπή μπορούσε να αναστείλει, να μειώσει ή να καταργήσει την επίμαχη συνδρομή και να απαιτήσει την επιστροφή των καταβληθέντων, οπότε η δικαιούχος είχε την ευχέρεια να υποβάλει προηγουμένως τις παρατηρήσεις της εντός προθεσμίας καθοριζόμενης από την Επιτροπή.

12 Το 1993 και το 1995, η Επιτροπή κατέβαλε στην CMV δύο προκαταβολές που αντιστοιχούσαν περίπου στο 40 % και στο 30 %, αντιστοίχως, του ύψους της κοινοτικής συνδρομής στο σχέδιο. Η CMV κατέβαλε, με τη σειρά της, στην RDS τα ποσά που αντιστοιχούσαν στο κόστος των δράσεων του σχεδίου που έπρεπε να πραγματοποιηθούν από αυτή.

13 Τον Δεκέμβριο του 1994 και τον Ιούνιο του 1997, η CMV απέστειλε στην Επιτροπή, αντιστοίχως, την αρχική έκθεση περί της προόδου του σχεδίου και των δαπανών που είχαν ήδη πραγματοποιηθεί για καθεμία από τις προβλεπόμενες δράσεις, καθώς και την τελική έκθεση περί της εκτελέσεως του σχεδίου. Με τις εκθέσεις αυτές η CMV βεβαίωσε, μεταξύ άλλων, αφενός, ότι διέθετε τις αποδείξεις πληρωμής που αντιστοιχούσαν στις πραγματοποιηθείσες δαπάνες και, αφετέρου, ότι οι πραγματοποιηθείσες δράσεις ήταν σύμφωνες προς τις περιγραφόμενες στο παράρτημα Ι της αποφάσεως περί χορηγήσεως.

14 Στις 12 Αυγούστου 1997, η Επιτροπή ενημέρωσε την CMV ότι διεξήγε γενικό έλεγχο τεχνικής και λογιστικής φύσεως όλων των σχεδίων που χρηματοδοτούνταν δυνάμει του άρθρου 8 του κανονισμού 4256/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), τμήμα «Προσανατολισμός» (ΕΕ L 374, σ. 25), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2085/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 193, σ. 44), συμπεριλαμβανομένου του επίμαχου σχεδίου. Η Επιτροπή ζήτησε από την CMV να προσκομίσει, σύμφωνα με το σημείο 5 του παραρτήματος ΙΙ της αποφάσεως περί χορηγήσεως, κατάλογο όλων των δικαιολογητικών εγγράφων που αφορούσαν τις επιλέξιμες δαπάνες οι οποίες είχαν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της εκτελέσεως του σχεδίου, καθώς και επικυρωμένο αντίγραφο του πρωτοτύπου εκάστου των δικαιολογητικών αυτών εγγράφων.

15 Αφού έλαβε διάφορα έγγραφα από την CMV, η Επιτροπή την ενημέρωσε, με επιστολή της 6ης Μαρτίου 1998, για την πρόθεσή της να προβεί σε επιτόπιο έλεγχο της εκτελέσεως του σχεδίου, ο οποίος διεξήχθη τελικώς στα γραφεία της CMV από τις 23 έως τις 25 Μαρτίου 1998 και στα γραφεία της RDS από τις 4 έως τις 6 Μαΐου 1998.

16 Με έγγραφο της 22ας Μαρτίου 1999, η Επιτροπή ενημέρωσε την CMV ότι, σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88, προέβη σε έλεγχο της χρηματοδοτικής συνδρομής σχετικά με το σχέδιο και ότι, λόγω του ότι από τον έλεγχο αυτό προέκυψαν ενδείξεις παρατυπιών, αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στην εν λόγω διάταξη και στο σημείο 10 του παραρτήματος ΙΙ της αποφάσεως περί χορηγήσεως. Στο έγγραφο αυτό, αντίγραφο του οποίου απηύθυνε στην RDS, η Επιτροπή ανέλυσε τις ενδείξεις αυτές, διευκρινίζοντας αν για τις εκάστοτε δράσεις ήταν υπεύθυνη η CMV ή η RDS.

17 Με την απόφαση περί καταργήσεως, η οποία απευθύνθηκε στην Ιταλική Δημοκρατία και στην CMV, και η οποία κοινοποιήθηκε στην τελευταία στις 21 Αυγούστου 2000, η Επιτροπή κατάργησε, δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, τη χρηματοδοτική συνδρομή που είχε χορηγηθεί για το σχέδιο και ζήτησε από την CMV την επιστροφή του συνόλου της ήδη καταβληθείσας συνδρομής.

18 Με την ένατη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως περί καταργήσεως, η Επιτροπή απαρίθμησε μια σειρά παρατυπιών κατά την έννοια του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88. Οι παρατυπίες αυτές αφορούσαν τόσο ενέργειες που πραγματοποίησε η RDS όσο και ενέργειες που πραγματοποίησε η CMV.

19 Με έγγραφα της 14ης Σεπτεμβρίου και της 2ας Οκτωβρίου 2000, η CMV ζήτησε από την RDS την επιστροφή των ποσών τα οποία της είχε καταβάλει για την πραγματοποίηση του σχεδίου. Με την από 20 Οκτωβρίου 2000 απάντησή της, η RDS υποστήριξε, κατ' ουσίαν, ότι η απόφαση περί καταργήσεως ήταν παράνομη.

III — Η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

20 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 7 Νοεμβρίου 2000, η CMV άσκησε προσφυγή ακυρώσεως της επίδικης αποφάσεως.

21 Προς στήριξη της προσφυγής της προέβαλε τέσσερις λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος στηριζόταν στην παραβίαση των αρχών της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων και της αναλογικότητας, στο μέτρο που η Επιτροπή δεν περιόρισε το αίτημα επιστροφής της χρηματοδοτικής συνδρομής στα ποσά που αντιστοιχούν στο τμήμα του σχεδίου το οποίο, δυνάμει της αποφάσεως περί χορηγήσεως, έπρεπε να πραγματοποιηθεί από την CMV. Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως αφορούσε τα σφάλματα που διέπραξε η Επιτροπή διαπιστώνοντας διάφορες παρατυπίες στην εκτέλεση του τμήματος του σχεδίου με το οποίο ήταν επιφορτισμένη η CMV, καθώς και σε παραβάσεις της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως και σε προσβολές των δικαιωμάτων άμυνας. Ο τρίτος λόγος ακυρώσεως αντλούνταν από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και από παράβαση του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, καθόσον η Επιτροπή ζήτησε την επιστροφή του συνόλου της συνδρομής που χορηγήθηκε για την πραγματοποίηση δράσεων από την CMV. Τέλος, ο τέταρτος λόγος αντλούνταν από κατάχρηση εξουσίας. Η CMV ζήτησε από το Πρωτοδικείο να ακυρώσει την απόφαση περί καταργήσεως και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

22 Η Ιταλική Δημοκρατία παρενέβη στη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου προς στήριξη των αιτημάτων της CMV.

23 Από τον φάκελο της υποθέσεως προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια της ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασίας η RDS τέθηκε υπό δικαστική εκκαθάριση.

24 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση περί καταργήσεως, καθόσον η Επιτροπή δεν περιόρισε το αίτημα επιστροφής της χρηματοδοτικής συνδρομής στα ποσά που αντιστοιχούσαν στο τμήμα του σχεδίου το οποίο, δυνάμει της αποφάσεως περί χορηγήσεως, έπρεπε να πραγματοποιηθεί από την ίδια την CMV.

25 Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε, συναφώς, ότι η Επιτροπή είχε κατ' αρχήν την ευχέρεια να καθορίζει έναν κυρίως υπεύθυνο, ο οποίος θα ευθυνόταν, σε περίπτωση παρατυπιών, για την επιστροφή του συνόλου των καταβληθέντων ποσών. Εντούτοις, κατά το Πρωτοδικείο, έπρεπε να ληφθεί υπόψη ότι η ενδεχόμενη υποχρέωση επιστροφής χρηματοδοτικής συνδρομής μπορούσε να έχει σοβαρές συνέπειες για τους ενδιαφερομένους. Ως εκ τούτου, η αρχή της ασφάλειας δικαίου επέβαλλε το εφαρμοστέο στην εκτέλεση της συμβάσεως δίκαιο να είναι αρκούντως σαφές και ακριβές, προκειμένου τα ενδιαφερόμενα μέρη να μπορούν να έχουν σαφή γνώση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους και να προβαίνουν στις κατάλληλες προληπτικές ενέργειες, εν προκειμένω να συνάψουν πριν από τη χορήγηση της συνδρομής συμφωνίες ιδιωτικού δικαίου με αντικείμενο την προστασία των οικονομικών συμφερόντων του καθενός έναντι του άλλου. Στην παρούσα υπόθεση, η διατύπωση της αποφάσεως περί χορηγήσεως δεν ήταν σαφής σε τέτοιο βαθμό ώστε η CMV να μπορεί να θεωρεί εαυτήν ως την αποκλειστικώς υπεύθυνη για την επιστροφή των προκαταβολών. Κατά συνέπεια, το απευθυνθέν στην CMV αίτημα επιστροφής του συνόλου των καταβληθέντων ποσών συνιστούσε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

26 Το Πρωτοδικείο απέρριψε κατά τα λοιπά την προσφυγή και υποχρέωσε τους διαδίκους να φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα. Κατά το Πρωτοδικείο, η Επιτροπή ορθώς αμφισβήτησε τις προσκομισθείσες από την CMV αποδείξεις περί των δαπανών και, επομένως, είχε το δικαίωμα να της ζητήσει την επιστροφή των προκαταβολών που της αντιστοιχούσαν.

IV — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

27 Στις 28 Μαΐου 2003, η CMV άσκησε αναίρεση ενώπιον του Δικαστηρίου.

28 Με το υπόμνημά της αντικρούσεως, η Επιτροπή άσκησε στις 22 Αυγούστου 2003 αντίθετη αναίρεση.

29 Η Ιταλική Δημοκρατία δεν υπέβαλε παρατηρήσεις στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας.

V — Τα αιτήματα της κύριας και της αντίθετης αναιρέσεως

30 Η CMV ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον επικύρωσε την απόφαση περί καταργήσεως, και να αποφανθεί οριστικώς επί της διαφοράς, ακυρώνοντας την απόφαση αυτή στο σύνολό της·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

31 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως της CMV·

— κρίνοντας επί της αντίθετης αναιρέσεως, να ακυρώσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση κατά το μέτρο που ακύρωσε την απόφαση περί καταργήσεως, καθόσον «η Επιτροπή δεν περιόρισε το αίτημα επιστροφής της συνδρομής στα ποσά που αντιστοιχούν στο τμήμα του σχεδίου το οποίο, δυνάμει της αποφάσεως περί χορηγήσεως, έπρεπε να πραγματοποιηθεί από την ίδια την [CMV]»·

— να καταδικάσει την CMV στα δικαστικά έξοδα.

VI — Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

32 Επιβάλλεται να προηγηθεί η εξέταση της αντίθετης αναιρέσεως.

Α — *Επί της αντίθετης αναιρέσεως*

33 Προς στήριξη της αντίθετης αναιρέσεώς της η Επιτροπή προβάλλει δύο λόγους.

1) Επί του πρώτου λόγου

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

34 Κατά την Επιτροπή, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη κατά την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, σε μια περίπτωση όπου η Επιτροπή, κατά την ορθή

ερμηνεία της αποφάσεως περί χορηγήσεως, δεν διέθετε διακριτική ευχέρεια. Η Επιτροπή εκτιμά ότι, σύμφωνα με την απόφαση αυτή, ο «δικαιούχος» της επίμαχης συνδρομής ήταν η CMV, ενώ η RDS ήταν απλώς ο έτερος επιφορτισμένος με την εκτέλεση του σχεδίου φορέας. Η εν λόγω απόφαση επέβαλλε υπό ορισμένες περιστάσεις στην Επιτροπή την ανάκτηση του συνόλου της επίμαχης συνδρομής μόνον από την CMV. Επομένως, η απόπειρα ανακτήσεως από την RDS θα ήταν παράνομη. Η ανάλυση της αποφάσεως περί χορηγήσεως στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο είναι πεπλανημένη, διότι, μολονότι εξέτασε ορισμένες διατάξεις της αποφάσεως αυτής, εντούτοις τις ανέλυσε χωριστά, αντί να προχωρήσει και στην επιβεβλημένη συνολική θεώρησή τους.

35 Η CMV υποστηρίζει ότι οι διατάξεις του παραρτήματος ΙΙ της αποφάσεως περί χορηγήσεως, είτε εξετασθούν χωριστά είτε συνολικά, δεν παρέχουν στους ενδιαφερομένους ένα ενιαίο και αρκούντως σαφές πλαίσιο των υποχρεώσεων και της ευθύνης τους. Επιπλέον, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή όφειλε, δυνάμει της εν λόγω αποφάσεως, να στραφεί μόνον κατά της CMV.

β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

36 Όπως ορθώς τόνισε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 52 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σε περίπτωση χορηγήσεως συνδρομής σε σχέδιο το οποίο πρέπει να πραγματοποιηθεί από πλείονα μέρη, η εφαρμοστέα ρύθμιση δεν διευκρινίζει από ποιο από τα μέρη αυτά η Επιτροπή ζητεί την επιστροφή της συνδρομής σε περίπτωση παρατυπιών που διαπράττονται κατά την εκτέλεση του σχεδίου από ένα ή πλείονα από τα μέρη αυτά.

37 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο εξέτασε, με τις σκέψεις 54 έως 64 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το ζήτημα αν, λαμβανομένων υπόψη των σοβαρών συνεπειών που μπορεί να έχει για τους ενδιαφερομένους ενδεχόμενη υποχρέωση επιστροφής χρηματοδοτικής συνδρομής, το κείμενο της αποφάσεως περί χορηγήσεως και των παραρτημάτων της ήταν αρκούντως σαφές και ακριβές, οπότε η CMV, ως σώφρων και ενημερωμένος επιχειρηματίας, έπρεπε οπωσδήποτε να γνωρίζει ότι, σε περίπτωση παρατυπιών, είτε αυτές καταλογίζονται στην RDS είτε στην ίδια, ήταν η μόνη υπεύθυνη από χρηματοοικονομικής απόψεως έναντι της Κοινότητας για το σύνολο της χορηγηθείσας συνδρομής.

38 Δεδομένου ότι, κατά την εκτίμηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων κάθε ενδιαφερομένου δυνάμει της αποφάσεως περί χορηγήσεως, το Πρωτοδικείο εξέτασε λεπτομερώς το ζήτημα της ευχέρειας της Επιτροπής να ζητήσει μόνον από την CMV την επιστροφή της συνδρομής που χορηγήθηκε για τις δράσεις που πραγματοποίησε τόσο η ίδια όσο και η RDS, δεν μπορούν να γίνουν δεκτά τα επιχειρήματα της Επιτροπής ότι μεμονωμένες διατάξεις της αποφάσεως περί χορηγήσεως ελήφθησαν υπόψη κατά τρόπο ανεπαρκή ή αποκομμένες από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται.

39 Πράγματι, όπως τόνισε η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 48 και 49 των προτάσεών της, το Πρωτοδικείο επισημαίνει πειστικώς, με τις σκέψεις 58 έως 64 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η απόφαση περί χορηγήσεως δεν ήταν, στο σύνολό της, αρκούντως σαφής και ακριβής ώστε να θεωρείται η CMV ως ο αποκλειστικός υπεύθυνος από χρηματοοικονομικής απόψεως έναντι της Κοινότητας σε περίπτωση παρατυπιών κατά την εκτέλεση του σχεδίου. Από τις σκέψεις αυτές της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει, αφενός, ότι το Πρωτοδικείο εξέτασε επαρκώς κατά νόμο όλα τα επιχειρήματα της Επιτροπής περί της ερμηνείας της αποφάσεως περί χορηγήσεως και, αφετέρου, ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, εξέτασε τις κρίσιμες διατάξεις του παραρτήματος II της αποφάσεως περί χορηγήσεως στο πλαίσιο μιας συνολικής αναλύσεως της αποφάσεως αυτής, περιλαμβανομένων των παραρτημάτων της.

40 Κατόπιν των ανωτέρω, ο πρώτος λόγος της αντίθετης αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

2) Επί του δευτέρου λόγου

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

41 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο, κολάζοντας μια προβαλλόμενη παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, επέβαλε, στην πράξη, κύρωση για μια υποτιθέμενη παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου κατά την έκδοση της αποφάσεως περί χορηγήσεως. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο υπερέβη τα αντικειμενικά όρια της εκκρεμούς ενώπιόν του διαφοράς.

42 Η CMV υποστηρίζει ότι πρόθεση του Πρωτοδικείου δεν ήταν σε καμία περίπτωση η προσβολή της αποφάσεως περί χορηγήσεως.

β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

43 Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι, καθόσον ο κοινοτικός δικαστής, κατά τον έλεγχο της υπερβάσεως των ορίων εξουσίας, δεν μπορεί να αποφανθεί ultra petita (βλ. αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1962, 46/59 και 47/59, Meroni κατά Ανώτατης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 796, και της 28ης Ιουνίου 1972, 37/71, Jamet κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972, σ. 483, σκέψη 12), δεν έχει τη δυνατότητα να εκτείνει την ακυρότητα πέραν των αιτημάτων του προσφεύγοντος (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1999, C-310/97 P, Επιτροπή κατά AssiDomän Kraft Products κ.λπ., Συλλογή 1999, σ. I-5363, σκέψη 52).

44 Εντούτοις, από τις σκέψεις 55 έως 65 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο περιορίσθηκε να εξετάσει αν η απόφαση περί χορηγήσεως ήταν αρκούντως σαφής και ακριβής, οπότε η CMV έπρεπε οπωσδήποτε να γνωρίζει ότι, σε περίπτωση παρατυπιών, είτε αυτές καταλογίζονται στην RDS είτε στην ίδια, ήταν η μόνη υπεύθυνη από χρηματοοικονομικής απόψεως έναντι της Κοινότητας για το σύνολο της χορηγηθείσας χρηματοδοτικής συνδρομής.

45 Πράγματι, με τη σκέψη 65 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η απόφαση περί καταργήσεως, καθόσον με αυτή ζητείται μόνον από την CMV η επιστροφή του συνόλου της εν λόγω συνδρομής, ανεξαρτήτως της αναζητήσεως του πραγματικού και ουσιαστικού υπευθύνου για τις παρατυπίες που προσάπτονται στην πραγματοποίηση του σχεδίου, συνιστά μέτρο δυσανάλογο σε σχέση με τα προβλήματα που προκάλεσε στην CMV το αίτημα επιστροφής του συνόλου της χορηγηθείσας συνδρομής.

46 Εντεύθεν προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο δεν εξέτασε τη νομιμότητα της αποφάσεως περί χορηγήσεως, αλλά ανέλυσε την εν λόγω απόφαση προκειμένου να αποφανθεί αν η Επιτροπή μπορούσε να ζητήσει από την CMV και μόνον την επιστροφή του συνόλου της επίμαχης συνδρομής. Επομένως, το Πρωτοδικείο, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, δεν υπερέβη τα αντικειμενικά όρια της εκκρεμούς ενώπιόν του διαφοράς.

47 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δεύτερος λόγος της αντίθετης αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

48 Συνεπώς, κατόπιν του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, η αντίθετη αναίρεση της Επιτροπής πρέπει να απορριφθεί.

B — *Επί της κύριας αναιρέσεως*

49 Προς στήριξη της αναιρέσεώς της η CMV προβάλλει πέντε λόγους. Από το δικόγραφο της αναιρέσεως προκύπτει ότι ο πρώτος λόγος αντλείται από την παράλειψη του Πρωτοδικείου να αποφανθεί επί προβληθέντος ενώπιόν του λόγου προσφυγής. Ο δεύτερος λόγος στηρίζεται σε παραβίαση και πεπλανημένη ερμηνεία

της αρχής της αναλογικότητας, καθώς και σε εγγενή αντίφαση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Ο τρίτος λόγος αντλείται από παράβαση και πεπλανημένη ερμηνεία του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88 και της αποφάσεως περί χορηγήσεως, καθώς και σε έλλειψη αιτιολογίας και εγγενή αντίφαση της εν λόγω αποφάσεως. Ο τέταρτος λόγος στηρίζεται στην ύπαρξη διαδικαστικών πλημμελειών στο πλαίσιο των ελέγχων που διενήργησε η Επιτροπή και σε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας ως προς το σημείο αυτό. Τέλος, ο πέμπτος λόγος αντλείται από παράβαση και πεπλανημένη ερμηνεία του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, καθώς και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

50 Στο πλαίσιο της αναλύσεως της κύριας αναιρέσεως πρέπει να εξετασθεί κατ' αρχάς ο τρίτος λόγος που προβάλλει η CMV. Το Δικαστήριο φρονεί ότι εν συνεχεία πρέπει να συνεξετασθούν ο πρώτος και ο δεύτερος λόγος. Τέλος, επιβάλλεται να εξετασθούν χωριστά ο τέταρτος και ο πέμπτος λόγος.

1) Επί του τρίτου λόγου της κύριας αναιρέσεως

51 Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως η CMV υποστηρίζει ότι, κατά την εξέταση των αιτιάσεων τις οποίες διατύπωσε η Επιτροπή κατά της CMV με την απόφαση περί καταργήσεως, το Πρωτοδικείο στηρίχθηκε σε πεπλανημένη και ακραία ερμηνεία του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, παραλείποντας να λάβει υπόψη το κριτήριο της «διαβαθμίσεως της κυρώσεως». Για καθεμία από τις αιτιάσεις αυτές η CMV προσάπτει στο Πρωτοδικείο πεπλανημένη αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.

52 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τα επιχειρήματα που προέβαλε η CMV προς στήριξη αυτού του λόγου αναιρέσεως αφορούν την εκτίμηση πραγματικών περιστατικών και είναι, ως εκ τούτου, απαράδεκτα. Στο μέτρο που η CMV προβάλλει δυσαναλογία μεταξύ της επιβληθείσας κυρώσεως και της σοβαρότητας των προσαπτόμενων παρατυπιών, η Επιτροπή εκτιμά ότι η αιτίαση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο του πέμπτου λόγου της κύριας αναιρέσεως.

53 Όσον αφορά την εξέταση των επιχειρημάτων της CMV που αφορούν τις συγκεκριμένες αιτιάσεις της Επιτροπής όπως διατυπώθηκαν με την απόφαση περί καταργήσεως, επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να τονισθεί ότι το Δικαστήριο, απαντώντας σε επιχείρημα αντλούμενο από την αρχή της διαβαθμίσεως των μέτρων, έχει αποφανθεί ότι το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88 παρέχει στην Επιτροπή την ευχέρεια να ζητεί την κατάργηση του συνόλου της κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής και ότι ο περιορισμός της εξουσίας της Επιτροπής στη μείωση της εν λόγω συνδρομής κατ' αναλογία μόνον προς το ποσό το οποίο αφορούν οι διαπιστωθείσες παρατυπίες θα ευνοούσε την εμφάνιση φαινομένων απάτης εκ μέρους των αιτούντων χρηματοδοτική συνδρομή, αφού αυτοί θα διακινδύνευαν μόνον την απώλεια των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2002, C-500/99 P, Conserve Italia κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-867, σκέψεις 74, 88 και 89).

α) Επί των επιχειρημάτων που αφορούν την παραγωγή βιντεοταινίας από την εταιρία Romana Video

54 Η ένατη αιτιολογική σκέψη, έκτο σημείο, της αποφάσεως περί καταργήσεως έχει ως εξής:

«[Η CMV] καταλόγισε και δήλωσε ότι καταβλήθηκε στην εταιρία Romana Video ποσό 98 255 000 ιταλικών λιρών (ITL) (50 672 ECU) για την παραγωγή βιντεοταινίας στο πλαίσιο του σχεδίου. Κατά τον χρόνο του ελέγχου (25 και 26 Μαρτίου 1998), υπολειπόταν ακόμη η καταβολή 49 000 000 ITL. [Η CMV] δήλωσε ότι το ποσό αυτό δεν θα καταβαλλόταν διότι αντιπροσώπευε την τιμή πωλήσεως των δικαιωμάτων επί της βιντεοταινίας στην εταιρία που την πραγματοποίησε. Επομένως, η [CMV] παρουσίασε δαπάνη ανώτερη κατά 49 000 000 ITL από τη δαπάνη στην οποία πράγματι υποβλήθηκε».

55 Με τη σκέψη 77 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο τόνισε ότι η χορηγηθείσα χρηματοδοτική συνδρομή προοριζόταν για τη χρηματοδότηση ορισμένου ποσοστού των δαπανών στις οποίες πράγματι υποβλήθηκαν οι ενδιαφερόμενοι για την πραγματοποίηση του σχεδίου.

56 Με την επόμενη σκέψη το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι δεν αμφισβητείται ότι η CMV συνήψε σύμβαση με την εταιρία Romana Video, δυνάμει της οποίας ανέθεσε στην εταιρία αυτή την παραγωγή ταινίας για την περιοχή της Valnerina ως αντάλλαγμα του ποσού που καταλογίστηκε στο σχέδιο, ήτοι περίπου 98 εκατομμύρια ITL, αλλά ότι κατέβαλε στην εταιρία αυτή μόνον το ποσό των 49 εκατομμυρίων ITL, δεδομένου ότι, με την ίδια σύμβαση, της μεταπώλησε τα δικαιώματα εμπορίας του προϊόντος αυτού έναντι ποσού 49 εκατομμυρίων ITL.

57 Με τη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η CMV υποβλήθηκε τελικώς, για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης αυτής δράσεως του σχεδίου, σε πραγματική δαπάνη ίση προς το ήμισυ περίπου των δαπανών που καταλογίστηκαν στο σχέδιο. Κατά την απόφαση αυτή, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι, λόγω της ταυτόχρονης συνάψεως των δικαιοπραξιών και του συμψηφισμού μεταξύ της CMV και της εταιρίας Romana Video κατά τη διάρκεια της εκτελέσεως του σχεδίου, η CMV δεν άντλησε όφελος από το αποτέλεσμα που επιτεύχθηκε χάρη στη συνδρομή αυτή, αλλά μάλλον κατέβαλε, στην πράξη, για την πραγματοποίηση της εν λόγω ενέργειας, μόνον το ποσό που προκύπτει από τον συμψηφισμό αυτόν.

58 Με τις σκέψεις 80 και 81 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο καταλογισμός στο σχέδιο δαπανών στις οποίες η CMV δεν υποβλήθηκε τελικώς για την εκτέλεση του σχεδίου μπορούσε να θεωρηθεί ως παρατυπία κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88.

59 Αντιθέτως, η CMV υποστηρίζει ότι είχε δικαίωμα να αφαιρέσει το σύνολο των επίμαχων δαπανών και να πωλήσει σε χρόνο μεταγενέστερο τα δικαιώματα επί της ταινίας.

60 Η Επιτροπή αντιτάσσει ότι ο αποδέκτης κοινοτικής συνδρομής οφείλει να δικαιολογεί τις επιλέξιμες δαπάνες. Η CMV δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση αυτή όσον αφορά την παραγωγή της βιντεοταινίας.

61 Πρέπει, κατ' αρχάς, να τονισθεί ότι, όπως διαπίστωσε και το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, η CMV ορθώς υποστηρίζει ότι ούτε ο κανονισμός 4253/88 ούτε η απόφαση περί χορηγήσεως απαγορεύουν ρητώς στον δικαιούχο χρηματοδοτικής συνδρομής να αντλήσει όφελος από τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται χάρη στη συνδρομή αυτή.

62 Εντούτοις, όπως υπογράμμισε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 70 των προτάσεών της, ως μη καταλογιστέο στις δηλωθείσες δαπάνες όφελος νοείται μόνον η πώληση υπό τους όρους της αγοράς, και όχι μια εικονική δικαιοπραξία που αποκλειστικό σκοπό έχει τη διόγκωση των δαπανών.

63 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το ζήτημα του κατά πόσον η πώληση στην εταιρία Romana Video των δικαιωμάτων εμπορίας της επίμαχης ταινίας αποτελεί πραγματική πώληση ή εικονική δικαιοπραξία συνιστά εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών. Κατά πάγια νομολογία, το Πρωτοδικείο είναι το μόνον αρμόδιο, αφενός, για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα υποβληθέντα σ' αυτό στοιχεία της δικογραφίας, και, αφετέρου, για την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών. Επομένως, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών δεν αποτελεί, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως παραμορφώσεως του περιεχομένου των προσκομισθέντων ενώπιον του Πρωτοδικείου στοιχείων, νομικό ζήτημα που υπόκειται, ως εκ της φύσεώς του, στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Φεβρουαρίου 1999, C-390/95 P, Antillean Rice Mills κ.λπ. κατά ες, Συλλογή 1999, σ. I-769, σκέψη 29, και της 15ης Ιουνίου 2000, C-237/98 P, Dorsch Consult κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-4549, σκέψη 35).

64 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι η CMV δεν προέβαλε ισχυρισμό περί παραμορφώσεως του περιεχομένου των πραγματικών στοιχείων. Επομένως, το ζήτημα αυτό δεν υπόκειται στον έλεγχο του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της παρούσας αναιρετικής διαδικασίας.

65 Αντιθέτως, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 72 των προτάσεών της, το Δικαστήριο δύναται να εξετάσει αν το Πρωτοδικείο παρέβη την υποχρέωσή του αιτιολογήσεως. Η CMV ισχυρίζεται προφανώς ότι η αιτιολογία του Πρωτοδικείου είναι αντιφατική, καθόσον αναγνωρίζει τη δυνατότητα αντλήσεως οφέλους από τα αποτελέσματα της συνδρομής, δεχόμενο εντούτοις ταυτοχρόνως ότι η Επιτροπή ορθώς αξιολόγησε την πώληση των δικαιωμάτων επί της βιντεοταινίας ως μείωση των δαπανών.

66 Συναφώς, πρέπει να τονισθεί ότι το Πρωτοδικείο εξηγεί με τη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως ότι η Επιτροπή μπορούσε βασίμως να θεωρήσει ότι, λόγω της ταυτόχρονης συνάψεως των δικαιοπραξιών και του συμψηφισμού μεταξύ της CMV και της εταιρίας Romana Video κατά τη διάρκεια της εκτελέσεως του σχεδίου, η CMV κατέβαλε, στην πράξη, για την παραγωγή της ταινίας από την εταιρία αυτή πραγματική δαπάνη ίση προς το ήμισυ περίπου των δαπανών που καταλογίστηκαν στο σχέδιο.

67 Η σαφής και μη επιδεχόμενη αμφιβολίες διαπίστωση του Πρωτοδικείου είναι επαρκώς αιτιολογημένη. Αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της CMV, από την ύπαρξη της δυνατότητας συνάψεως νόμιμης εμπορικής δικαιοπραξίας δεν προκύπτει ότι η συναφθείσα από την CVM είχε πράγματι τέτοιο χαρακτήρα.

68 Η CMV ισχυρίζεται, περαιτέρω, ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη, κρίνοντας, με τη σκέψη 81 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι ο καταλογισμός δαπανών που δεν αντιστοιχούν στην πραγματικότητα πρέπει να θεωρηθεί ως σοβαρή παραβίαση των προϋποθέσεων χορηγήσεως της επίμαχης χρηματοδοτικής συνδρομής, καθώς και της υποχρεώσεως εντιμότητας που βαρύνει τον δικαιούχο της συνδρομής αυτής και, συνεπώς, μπορεί να θεωρηθεί ως παρατυπία κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88. Συναφώς, η CMV τονίζει ότι η διαλαμβανόμενη στη σκέψη 76 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως διάταξη του άρθρου 3, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως περί χορηγήσεως προβλέπει ότι, «στην περίπτωση κατά την οποία το ύψος των εξόδων τα οποία πράγματι έγιναν συνεπάγεται μείωση των επιλεξίμων δαπανών σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις, η

ενίσχυση θα μειωθεί αναλόγως κατά τον χρόνο καταβολής του υπολοίπου». Κατά την CMV, ακόμη και αν το κόστος της ταινίας ήταν χαμηλότερο του αρχικώς προβλεφθέντος, το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88 δεν έχει εφαρμογή, διότι η κατάσταση αυτή ρυθμίζεται αποκλειστικώς από τις εν λόγω διατάξεις της αποφάσεως περί χορηγήσεως.

69 Συναφώς, πρέπει να τονισθεί ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της CMV, το γεγονός και μόνον ότι το άρθρο 3, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως περί χορηγήσεως προβλέπει περιπτώσεις στις οποίες οι τελικώς πραγματοποιηθείσες δαπάνες είναι χαμηλότερες των αρχικών προβλέψεων δεν συνεπάγεται ότι μια εικονική δικαιοπραξία, της οποίας σκοπός είναι η διόγκωση των δαπανών ενός σχεδίου, δεν συνιστά παρατυπία κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88. Πράγματι, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 77 των προτάσεών της, σύμφωνα με θεμελιώδη αρχή διέπουσα τις κοινοτικές συνδρομές, η Κοινότητα μπορεί να χρηματοδοτήσει μόνον πραγματικές δαπάνες (βλ., υπό την έννοια αυτή, στον τομέα της εκκαθαρίσεως λογαριασμών, αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 1993, C-55/91, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-4813, σκέψη 67· της 28ης Οκτωβρίου 1999, C-253/97, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-7529, σκέψη 6· της 7ης Οκτωβρίου 2004, C-153/01, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-9009, σκέψη 66, και της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, C-199/03, Ιρλανδία κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 26). Ο καταλογισμός σ' ένα σχέδιο δαπανών που δεν πραγματοποιήθηκαν τελικώς για την εκτέλεσή του συνιστά σοβαρή παραβίαση της αρχής αυτής και μπορεί, επομένως, να θεωρηθεί ως παρατυπία κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88. Το άρθρο 3, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως περί χορηγήσεως προβλέπει ένα μηχανισμό που παρέχει δυνατότητα προσδιορισμού του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στην περίπτωση που αυτές αποδεικνύονται χαμηλότερες των αρχικών προβλέψεων, αλλά δεν αφορά την περίπτωση κατά την οποία καταλογίζονται στο σχέδιο μη πραγματικές δαπάνες.

70 Συνεπώς, πρέπει να απορριφθούν τα επιχειρήματα της CMV που αφορούν την παραγωγή βιντεοταινίας από την εταιρία Romana Video.

β) Επί των επιχειρημάτων που αφορούν τις δαπάνες προσωπικού

71 Το έβδομο σημείο της ένατης αιτιολογικής σκέψεως της αποφάσεως περί καταργήσεως ορίζει τα εξής:

«Η [CMV] καταλόγισε στο σχέδιο ποσό 202 540 668 ITL (104 455 ECU) που αντιπροσωπεύουν το κόστος σχετικά με την εργασία πέντε προσώπων για το τμήμα του σχεδίου "τουριστική ενημέρωση". Για τη δαπάνη αυτή, η [CMV] δεν υπέβαλε δικαιολογητικά έγγραφα (συμβάσεις εργασίας, λεπτομερή περιγραφή των ενεργειών που πραγματοποιήθηκαν).»

72 Το ένατο σημείο της ένατης αιτιολογικής σκέψεως της αποφάσεως περί καταργήσεως:

«Η [CMV] δήλωσε ποσό 152 340 512 ITL (78 566 ECU) για τα έξοδα προσωπικού που συνδέονται με δραστηριότητες εκτός της τουριστικής ενημερώσεως. Η [CMV] δεν υπέβαλε έγγραφα τα οποία να αποδεικνύουν ότι οι παροχές όντως πραγματοποιήθηκαν και ότι συνδέονται άμεσα με το σχέδιο.»

73 Συναφώς, το Πρωτοδικείο τόνισε, με τη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι το σημείο 3 του παραρτήματος ΙΙ της αποφάσεως περί χορηγήσεως ορίζει ότι «[ο]ι δαπάνες του προσωπικού [...] πρέπει να συνδέονται άμεσα με την εκτέλεση της δραστηριότητας και να είναι εύλογες». Με τη σκέψη 95 της αποφάσεως αυτής το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη θεωρώντας ότι η CMV δεν της προσκόμισε δικαιολογητικά στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι οι δαπάνες προσωπικού που καταλογίστηκαν στο σχέδιο συνδέονταν άμεσα με την εκτέλεση του σχεδίου και ήταν εύλογες.

74 Η CMV εκτιμά ότι προσκόμισε επαρκή δικαιολογητικά στοιχεία υπό τη μορφή πινάκων με τα ονόματα των ενδιαφερομένων, μια εκτίμηση του χρόνου που τα πρόσωπα αυτά αφιέρωσαν στο σχέδιο, της μισθολογικής τους καταστάσεως, καθώς και των εξόδων που ανέκυψαν εντεύθεν για την εκτέλεση του σχεδίου. Εξάλλου, το γεγονός και μόνον της τελικής πραγματοποιήσεως του σχεδίου αποδεικνύει ότι τα ως άνω έξοδα ήταν δικαιολογημένα.

75 Συναφώς, η Επιτροπή επικαλείται τη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία η CMV, πέραν της ορθής υλικής εκτελέσεως του σχεδίου όπως αυτό εγκρίθηκε από την Επιτροπή με την απόφαση περί χορηγήσεως, οφείλει επίσης να αποδείξει ότι κάθε στοιχείο της κοινοτικής συνδρομής αντιστοιχεί σε πραγματική παροχή η οποία ήταν αναγκαία για την πραγματοποίηση του σχεδίου.

76 Πρώτον, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 69 της παρούσας αποφάσεως, η Κοινότητα μπορεί να χρηματοδοτεί μόνον πραγματικές δαπάνες. Επομένως, προκειμένου να είναι η Επιτροπή σε θέση να ασκήσει την εξουσία της ελέγχου, οι δικαιούχοι των κοινοτικών συνδρομών πρέπει να μπορούν να αποδεικνύουν το υποστατό των δαπανών που καταλογίζονται σε σχέδια για τα οποία χορηγήθηκαν τέτοιες συνδρομές. Κατά συνέπεια, όπως έκρινε το Δικαστήριο, η υποβολή αξιόπιστων πληροφοριακών στοιχείων από τους αιτούντες και δικαιούχους τέτοιων συνδρομών είναι απολύτως αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος ελέγχου και αποδείξεως που έχει θεσπισθεί προς εξακρίβωση της συνδρομής των προϋποθέσεων χορηγήσεως των συνδρομών αυτών (βλ. διάταξη της 25ης Νοεμβρίου 2004, C-18/03 P, Vela και Tecnagrind κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψη 135).

77 Δεύτερον, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα της CMV ότι το γεγονός και μόνον της τελικής πραγματοποιήσεως του σχεδίου αποδεικνύει ότι τα επίμαχα έξοδα ήταν δικαιολογημένα. Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα προβλεπόμενα στο άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88 μέτρα περί καταργήσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής και επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθέντων δεν εφαρμόζονται μόνο σε παρατυπίες οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο την πραγματοποίηση του

οικείου σχεδίου ή συνεπάγονται σημαντικές τροποποιήσεις που επηρεάζουν τη φύση και την ίδια τη βιωσιμότητα του σχεδίου (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα διάταξη Vela και Tecnagrind κατά Επιτροπής, σκέψεις 129 έως 134). Συνεπώς, ορθώς το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε, με τη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι κυρώσεις που προβλέπει η διάταξη αυτή εφαρμόζονται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η χρηματοδοτούμενη δράση δεν πραγματοποιήθηκε εν όλω ή εν μέρει.

78 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η απόδειξη ότι το σχέδιο πραγματοποιήθηκε δεν αρκεί προς δικαιολόγηση συγκεκριμένης συνδρομής. Αντιθέτως, ο αποδέκτης της συνδρομής οφείλει να αποδεικνύει ότι υποβλήθηκε σε δαπάνες προσωπικού, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις χορηγήσεως της οικείας συνδρομής.

79 Το ζήτημα αν τα δικαιολογητικά στοιχεία περί των δαπανών προσωπικού πληρούν τις επιταγές αυτές αποτελεί, εντούτοις, εκτίμηση που αφορά τα πραγματικά περιστατικά, την οποία, για τους λόγους που εκτέθηκαν με τη σκέψη 63 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο δεν δύναται να εξετάσει κατ' αναίρεση.

80 Όσον αφορά την τήρηση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι με τις σκέψεις 91 έως 93 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο τόνισε ότι τα στοιχεία που προσκόμισε η CMV δεν επαρκούσαν προς απόδειξη ούτε της αντιστοιχίας των δαπανών προσωπικού με το σχέδιο ούτε του εύλογου χαρακτήρα τους. Η διαπίστωση αυτή αιτιολογεί επαρκώς κατά νόμο τους λόγους για τους οποίους το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι δαπάνες προσωπικού δεν συνοδεύονταν από επαρκή δικαιολογητικά έγγραφα.

81 Συνεπώς, δεν μπορούν να γίνουν δεκτά τα επιχειρήματα της CMV περί των δαπανών προσωπικού.

γ) Επί των επιχειρημάτων που αφορούν τις γενικές δαπάνες

82 Το δέκατο σημείο της ένατης αιτιολογικής σκέψεως της αποφάσεως περί καταργήσεως ορίζει τα εξής:

«Η [CMV] καταλόγισε στο σχέδιο ποσό 31 500 000 ITL (26 302 ECU) που αντιστοιχεί σε γενικές δαπάνες (μίσθωση δύο γραφείων, θέρμανση, ηλεκτρική ενέργεια, νερό και καθαριότητα). Ο καταλογισμός αυτός δεν δικαιολογήθηκε με κανένα έγγραφο.»

83 Με τη σκέψη 105 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, συναφώς, ότι η παρατυπία που διαπίστωσε η Επιτροπή σχετικά με τις γενικές δαπάνες αφορούσε μόνον τις δαπάνες που αφορούσαν τη χρήση, για τους σκοπούς του σχεδίου, εγκαταστάσεων τις οποίες η CMV χρησιμοποιούσε ήδη πριν από τη χορήγηση της επίμαχης συνδρομής. Με τη σκέψη 106 της ίδιας αποφάσεως, το Πρωτοδικείο, αφού υπενθύμισε ότι η χορηγηθείσα συνδρομή αποσκοπούσε στη χρηματοδότηση ορισμένου ποσοστού των δαπανών στις οποίες πράγματι υποβλήθηκαν τα μέρη τα οποία αφορούσε η πραγματοποίηση του σχεδίου, διαπίστωσε ότι, για να αποφευχθούν οι δόλιες πρακτικές, η Επιτροπή μπορούσε βασίμως να θεωρήσει ότι γενικές δαπάνες όπως αυτές που χρέωσε εν προκειμένω η CMV δεν συνδέονταν πράγματι με την υλοποίηση του σχεδίου, αλλά συνιστούσαν δαπάνες στις οποίες έπρεπε οπωσδήποτε να υποβληθεί ο δικαιούχος, λόγω της συνήθους δραστηριότητάς του και ανεξαρτήτως της υλοποιήσεως του σχεδίου αυτού. Κατόπιν αυτών, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 107 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη θεωρώντας ότι ο καταλογισμός των δαπανών αυτών συνιστούσε παρατυπία κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88.

84 Η CMV υποστηρίζει ότι, επί του σημείου αυτού, το Πρωτοδικείο περιορίσθηκε να κρίνει ως επαρκή μια υπόθεση της Επιτροπής, αντί να ζητήσει, ως όφειλε, αποδείξεις

ότι οι δαπάνες τελικώς δεν πραγματοποιήθηκαν. Κατά την CMV, από τις σκέψεις 106 και 107 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει ότι οι παρατυπίες κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88 μπορούν να στηρίζονται σε απλές υπόνοιες της Επιτροπής.

85 Επιβάλλεται, εντούτοις, η διαπίστωση ότι η CMV δεν λαμβάνει υπόψη ότι, για τους διαλαμβανόμενους στη σκέψη 76 της παρούσας αποφάσεως λόγους, όφειλε να δικαιολογήσει ότι οι καταλογισθείσες δαπάνες αντιστοιχούσαν στην εκτέλεση του σχεδίου και ήταν εύλογες σε σχέση με αυτό.

86 Η υποχρέωση τηρήσεως των χρηματοδοτικών προϋποθέσεων που αναφέρονται στην απόφαση χορηγήσεως συνιστά, όπως ακριβώς και η υποχρέωση εκτελέσεως του οικείου σχεδίου, μια από τις ουσιώδεις δεσμεύσεις του δικαιούχου και, για τον λόγο αυτό, αποτελεί προϋπόθεση της χορηγήσεως κοινοτικής συνδρομής (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα διάταξη Vela και Tecnagrind κατά Επιτροπής, σκέψη 135).

87 Εντεύθεν προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο, αφού διαπίστωσε ότι η Επιτροπή μπορούσε να θεωρήσει ότι οι επίμαχες γενικές δαπάνες δεν συνδέονταν στην πράξη με την εκτέλεση του σχεδίου —διαπίστωση περί των πραγματικών περιστατικών η οποία δεν υπάγεται στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου —, ορθώς έκρινε ότι ο καταλογισμός των δαπανών αυτών συνιστούσε παρατυπία κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88.

88 Κατά συνέπεια, τα επιχειρήματα της CMV περί των γενικών δαπανών πρέπει να απορριφθούν.

δ) Επί των επιχειρημάτων που αφορούν τις δαπάνες συμβουλευτικών υπηρεσιών

89 Με το όγδοο σημείο της ένατης αιτιολογικής σκέψεως της αποφάσεως περί καταργήσεως η Επιτροπή επισήμανε τα εξής:

«Η [CMV] καταλόγισε στο σχέδιο ποσό 85 000 000 ITL (43 837 ECU) που αντιστοιχεί στις δαπάνες συμβουλών [τις οποίες παρέσχε η εταιρία συμβούλων] Mauro Brozzi e Associati SAS. Η δαπάνη αυτή δεν στηρίχθηκε σε δικαιολογητικά έγγραφα τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα να αποδειχθεί το υποστατό και η ακριβής φύση των παροχών».

90 Με τη σκέψη 117 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η CMV δεν απέδειξε πλάνη της Επιτροπής κατά την εκτίμηση ότι οι δαπάνες συμβουλευτικών υπηρεσιών δεν δικαιολογήθηκαν βάσει εγγράφων από τα οποία να προκύπτει το υποστατό και η ακριβής φύση των παρασχεθεισών υπηρεσιών. Το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι ορθώς η Επιτροπή διαπίστωσε, εξ αυτού του λόγου, παρατυπία κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88.

91 Η CMV προβάλλει έλλειψη αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως επί του σημείου αυτού. Κατά την άποψή της, από σύμβαση συναφθείσα μεταξύ της ιδίας και της εταιρίας συμβούλων Mauro Brozzi e Associati SAS προκύπτει η πέραν πάσης αμφιβολίας εκτέλεση των τεσσάρων πέμπτων των προβλεφθεισών παροχών.

92 Συναφώς, πρέπει να τονισθεί ότι η CMV δεν υπέβαλε στο Δικαστήριο κανένα στοιχείο προς απόδειξη της προβαλλόμενης παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως. Πράγματι, υπό τον μανδύα ισχυρισμού αντλούμενου από παράβαση

της υποχρεώσεως αυτής, ζητεί κατ' ουσίαν νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, μολονότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο, για τους προεκτεθέντες με τη σκέψη 63 της παρούσας αποφάσεως λόγους, να προβεί σε μια τέτοια εκτίμηση κατ' αναίρεση.

93 Συνεπώς, τα επιχειρήματα της CMV περί των δαπανών συμβουλευτικών υπηρεσιών πρέπει να απορριφθούν.

ε) Επί των επιχειρημάτων που αφορούν το σύστημα αρδεύσεως

94 Με το ενδέκατο σημείο της ένατης αιτιολογικής σκέψεως της αποφάσεως περί καταργήσεως η Επιτροπή επισήμανε τα εξής:

«Στα πλαίσια της δράσεως "καλλιέργεια της όλυρας και των τρουφών" η [απόφαση περί χορηγήσεως] προέβλεψε την πραγματοποίηση επενδύσεων σχετικά με τη βελτίωση των συστημάτων αρδεύσεως για την καλλιέργεια των τρουφών, ύψους 41 258 ECU. Οι επενδύσεις αυτές δεν πραγματοποιήθηκαν και καμία εξήγηση δεν δόθηκε συναφώς στην Επιτροπή.»

95 Με τις σκέψεις 126 έως 129 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο διαπίστωσε συναφώς ότι η CMV δεν προσκόμισε δικαιολογητικά έγγραφα των δαπανών που αντιστοιχούν στις επενδύσεις αυτές και κατέληξε ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη θεωρώντας ότι η CMV δεν απέδειξε ότι οι εν λόγω επενδύσεις όντως πραγματοποιήθηκαν.

96 Η CMV υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη πραγματογνωμοσύνη που συντάχθηκε προς στήριξη της προσφυγής της. Εξάλλου, το Πρωτοδικείο δεν μπορούσε να της προσάψει ότι δεν ήταν σε θέση να δικαιολογήσει, μετά την πάροδο πολλών ετών, τις δαπάνες για την κατασκευή από τρίτους συστήματος επείγουσας αρδεύσεως για θερινές περιόδους έντονης ξηρασίας.

97 Από τη σκέψη 129 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο στήριξε την εκτίμησή του επί του σημείου αυτού στο συμπέρασμα ότι «η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη καθόσον έκρινε ότι η [CMV] δεν απέδειξε ότι οι προβλεπόμενες επενδύσεις όσον αφορά το σύστημα αρδεύσεως όντως πραγματοποιήθηκαν». Όπως προκύπτει από τη σκέψη 76 της παρούσας αποφάσεως, επιλέξιμες είναι μόνον οι προσηκόντως δικαιολογούμενες δαπάνες. Δεν αμφισβητείται ότι η CMV δεν προσκόμισε τα δικαιολογητικά έγγραφα που αντιστοιχούν στις επενδύσεις αυτές. Όσον αφορά τις προβληθείσες δυσχέρειες προσκομίσεως, επιβάλλεται να γίνει παραπομπή στο σημείο 6 του παραρτήματος ΙΙ της αποφάσεως περί χορηγήσεως, δυνάμει του οποίου ο αποδέκτης της οικείας χρηματοδοτικής συνδρομής οφείλει να διατηρεί όλα τα αποδεικτικά στοιχεία και να τα θέτει στη διάθεση της Επιτροπής. Όπως ορθώς τόνισε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 91 των προτάσεών της, εάν η CMV δεν είχε στη διάθεσή της τα απαιτούμενα αποδεικτικά έγγραφα, όφειλε να μη συνυπολογίσει τις δαπάνες αυτές.

98 Όσον αφορά την προσκομισθείσα στο Πρωτοδικείο πραγματογνωμοσύνη, από τη σκέψη 121 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει ότι αυτή αφορά μόνον το ζήτημα κατά πόσον οι όροι «συστήματα επικουρικής αρδεύσεως», που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο του ειδικού αυτού σχεδίου, έπρεπε να ερμηνευθούν υπό την έννοια που εξέθεσε η CMV ενώπιον του Πρωτοδικείου και αν οι σχετικές δαπάνες ήταν εύλογες, υπό το πρίσμα των τιμών που συνήθως εφαρμόζονται για τις επεμβάσεις στο πλαίσιο του ΕΓΤΠΕ. Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 90 των προτάσεών της, το Πρωτοδικείο δεν αποφάνθηκε ρητώς, με τη σκέψη 129 της εν λόγω αποφάσεως, ως προς τα μέτρα που έπρεπε να εφαρμοσθούν σύμφωνα με την απόφαση περί χορηγήσεως.

99 Επομένως, τα επιχειρήματα της CMV που αφορούν το σύστημα αρδεύσεως πρέπει να απορριφθούν.

100 Κατόπιν των ανωτέρω, ο τρίτος λόγος της κύριας αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

2) Επί του πρώτου και του δευτέρου λόγου της κύριας αναιρέσεως

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

101 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως η CMV υποστηρίζει προφανώς ότι το Πρωτοδικείο, περιορίζοντας την εξέτασή του στο ζήτημα της ευχέρειας της Επιτροπής να ζητήσει από την CMV την επιστροφή του συνόλου της επίμαχης χρηματοδοτικής συνδρομής, δεν εκτίμησε τον κίνδυνο δυσανάλογης και δυσμενούς μεταχειρίσεως της CMV ο οποίος απορρέει από τον «καταλογισμό» σε βάρος της παρατυπιών που διαπράχθηκαν ενδεχομένως από την RDS, δεδομένου, αφενός, ότι δεν ήταν σε θέση να απαντήσει στις αιτιάσεις κατά της τελευταίας και, αφετέρου, ότι οι προσαπτόμενες στην ίδια παρατυπίες αντιπροσώπευαν ποσοστό μόλις 29 % του κόστους του σχεδίου.

102 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως η CMV υποστηρίζει ότι, εφόσον το Πρωτοδικείο δέχθηκε τον δυσανάλογο χαρακτήρα του αιτήματος επιστροφής του συνόλου της χορηγηθείσας συνδρομής από την CMV και μόνον, όφειλε να ακυρώσει εν όλω, και όχι μόνον εν μέρει, την απόφαση περί καταργήσεως και να κρίνει εκ νέου την κατάστασή της υπό το πρίσμα μόνον των παρατυπιών που προσάφθηκαν στην ίδια.

103 Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο πρώτος λόγος πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτος, είτε λόγω ελλείψεως σαφήνειας είτε λόγω ελλείψεως εννόμου συμφέροντος της CMV. Επικουρικώς, σε περίπτωση που το Δικαστήριο θεωρήσει τον πρώτο λόγο παραδεκτό και βάσιμο, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να κρίνει επί της ουσίας και να απορρίψει την επιχειρηματολογία της CMV.

104 Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το Πρωτοδικείο έκρινε ρητώς ότι η κατάργηση της χρηματοδοτικής συνδρομής είναι νόμιμη και περιορίσθηκε να κατανείμει την υποχρέωση επιστροφής με τρόπο διαφορετικό από εκείνον της αποφάσεως περί καταργήσεως. Συναφώς, η Επιτροπή επικαλείται τις γενικές αρχές της οικονομίας της διαδικασίας και της διοικητικής οικονομίας και υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος, διότι, σε περίπτωση ακυρώσεως της εν λόγω αποφάσεως στο σύνολό της, θα ήταν αναγκαία η έκδοση νέας αποφάσεως που θα επαναλάμβανε κατ' ουσίαν το περιεχόμενο της αποφάσεως περί καταργήσεως.

β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

i) Επί του παραδεκτού του πρώτου λόγου της κύριας αναιρέσεως

105 Εισαγωγικώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, από τα άρθρα 225 ΕΚ, 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου και 112, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, προκύπτει ότι η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να παραθέτει επακριβώς τα επικρινόμενα σημεία της αποφάσεως της οποίας ζητείται η αναίρεση, καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που στηρίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο το αίτημα αυτό (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 4ης Ιουλίου 2000, C-352/98 P, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-5291, σκέψη 34· της 8ης Ιανουαρίου 2002, C-248/99 P, Γαλλία κατά Monsanto και Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-1, σκέψη 68, και της 6ης Μαρτίου 2003, C–41/00 P, Interporc κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I–2125, σκέψη 15).

106 Δεν πληροί τις επιταγές περί αιτιολογήσεως που απορρέουν από τις διατάξεις αυτές η αίτηση αναιρέσεως η οποία περιορίζεται στην επανάληψη ή στην κατά γράμμα παράθεση των λόγων και επιχειρημάτων που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Πρωτοδικείου, περιλαμβανομένων και εκείνων που στηρίζονται σε πραγματικούς ισχυρισμούς που έχουν ρητώς απορριφθεί από αυτό (βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη της

25ης Μαρτίου 1998, C-174/97 P, FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-1303, σκέψη 24, και προαναφερθείσα απόφαση Interporc κατά Επιτροπής, σκέψη 16). Πράγματι, μια τέτοια αίτηση αναιρέσεως αποτελεί στην πραγματικότητα αίτηση για απλή επανεξέταση της ασκηθείσας ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγής, η οποία δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου (βλ. διάταξη της 26ης Σεπτεμβρίου 1994, C-26/94 P, X κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4379, σκέψη 13, και προαναφερθείσα απόφαση Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, σκέψη 35).

107 Εντούτοις, εφόσον ο αναιρεσείων αμφισβητεί την ερμηνεία ή την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου από το Πρωτοδικείο, τα νομικά ζητήματα που εξετάστηκαν πρωτοδίκως μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζητήσεως κατά την εξέταση αιτήσεως αναιρέσεως (βλ. απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, C-210/98 P, Salzgitter κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-5843, σκέψη 43). Πράγματι, αν ο αναιρεσείων δεν μπορούσε να στηρίξει, κατά τον τρόπο αυτό, την αίτησή του αναιρέσεως σε λόγους και επιχειρήματα που προέβαλε ήδη ενώπιον του Πρωτοδικείου, η διαδικασία της αναιρέσεως θα στερούνταν μέρος του νοήματός της (βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη της 10ης Μαΐου 2001, C-345/00 P, FNAB κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2001, σ. I-3811, σκέψεις 30 και 31· απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, C-321/99 P, ARAP κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-4287, σκέψη 49, και προαναφερθείσα απόφαση Interporc κατά Επιτροπής, σκέψη 17).

108 Εν προκειμένω, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι προδήλως απαράδεκτος, διότι δεν πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις σαφήνειας και ακρίβειας. Κατά την Επιτροπή, ο λόγος αυτός μπορεί να ερμηνευθεί με τουλάχιστον δύο τρόπους.

109 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση, αφενός, ότι ο πρώτος λόγος στο σύνολό του αμφισβητεί την εκτίμηση του Πρωτοδικείου ως προς τα νομικά ζητήματα που τέθηκαν ενώπιόν του με τον πρώτο λόγο της προσφυγής και, αφετέρου, ότι η CMV επισημαίνει με ακρίβεια ορισμένα επικρινόμενα στοιχεία της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.

110 Είναι, βεβαίως, αληθές ότι, εφόσον ληφθούν υπόψη μεμονωμένα, τα επιχειρήματα που προέβαλε η CMV προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως ενώπιον του

Δικαστηρίου δεν είναι απαλλαγμένα αμφισημίας. Εντούτοις, σε συνδυασμό με τον δεύτερο λόγο της κύριας αναιρέσεως, τα επιχειρήματα προς στήριξη του πρώτου λόγου είναι αρκούντως σαφή προκειμένου να πληρούνται οι επιταγές των άρθρων 225 ΕΚ, 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου και 112, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

111 Πράγματι, πρέπει να γίνει δεκτό ότι με τους πρώτους δύο λόγους αναιρέσεως η CMV ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι η επαχθής κύρωση που της επιβλήθηκε, ήτοι η κατάργηση του συνόλου της επίμαχης χρηματοδοτικής συνδρομής, οφείλεται σε παρατυπίες που πρέπει να καταλογισθούν στην RDS και ότι, ως εκ τούτου, αφενός, η απόφαση περί καταργήσεως έπρεπε να ακυρωθεί στο σύνολό της λόγω του ότι κακώς της αποδόθηκε η ευθύνη για τμήματα του σχεδίου που αφορούσαν την RDS και, αφετέρου, η θέση της CMV έπρεπε να κριθεί εκ νέου υπό το πρίσμα μόνον των παρατυπιών που προσάφθηκαν στην ίδια.

112 Επομένως, η επιχειρηματολογία της CMV αναπτύσσεται σε δύο στάδια: με τον πρώτο λόγο επιδιώκεται να αποδειχθεί ότι το Πρωτοδικείο δεν εκτίμησε το ενδεχόμενο η σοβαρότητα της επιβληθείσας στην CMV κυρώσεως να εξαρτήθηκε εν μέρει από παρατυπίες που πρέπει να καταλογισθούν στην RDS, ενώ ο δεύτερος λόγος αφορά την ύπαρξη δυσαναλογίας μεταξύ, αφενός, των παρατυπιών που καταλογίζονται στην CMV και, αφετέρου, της σοβαρότητας της κυρώσεως της καταργήσεως του συνόλου της συνδρομής, η οποία στηρίχθηκε εν πολλοίς σε παρατυπίες εκ μέρους της RDS, μεταφραζόμενες σε περίπου 70 % του κόστους του σχεδίου, ως προς τις οποίες δεν παρασχέθηκε στην CMV η δυνατότητα να απαντήσει.

113 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος της κύριας αναιρέσεως δεν είναι απαράδεκτος λόγω της προβαλλόμενης ελλείψεως σαφήνειας και ακρίβειας.

114 Η Επιτροπή προβάλλει επίσης έλλειψη εννόμου συμφέροντος της CMV να προσβάλει φερόμενη παράλειψη του Πρωτοδικείου να αποφανθεί επί ενός λόγου της προσφυγής, καθόσον το Πρωτοδικείο δέχθηκε κατ' ουσίαν τον λόγο αυτό με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και μείωσε σημαντικά το ποσό της χρηματικής κυρώσεως που επιβλήθηκε στην CMV.

115 Επί του σημείου αυτού αρκεί να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με την ερμηνεία που επιβάλλεται να δοθεί στον πρώτο λόγο της κύριας αναιρέσεως και που αναλύθηκε με τις σκέψεις 111 και 112 της παρούσας αποφάσεως, ο πρώτος αυτός λόγος αφορά στην πράξη την ακύρωση της αποφάσεως περί καταργήσεως στο σύνολό της και όχι τη μερική ακύρωση αυτής. Εντεύθεν προκύπτει ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, η CMV έχει συμφέρον να προβάλει τον λόγο αυτό.

116 Κατά συνέπεια, είναι αβάσιμη η ένσταση απαραδέκτου που αντλείται από έλλειψη εννόμου συμφέροντος της CMV να προβάλει τον πρώτο λόγο της κύριας αναιρέσεως.

117 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο πρώτος λόγος της κύριας αναιρέσεως είναι παραδεκτός, δεδομένου ότι οι προβληθείσες ενστάσεις απαραδέκτου είναι αβάσιμες.

ii) Επί του βασίμου του πρώτου και του δευτέρου λόγου της κύριας αναιρέσεως

118 Από τα υπομνήματα της CMV προκύπτει ότι ο πρώτος και ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως, οι οποίοι αναλύθηκαν με τις σκέψεις 111 και 112 της παρούσας αποφάσεως, στηρίζονται στη μείζονα προκείμενη ότι η απόφαση με την οποία ζητήθηκε από την CMV να επιστρέψει το σύνολο της χορηγηθείσας συνδρομής επηρεάσθηκε από τις προσαπτόμενες στην RDS παρατυπίες, οπότε το Πρωτοδικείο, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, μη ακυρώνοντας την απόφαση περί καταργήσεως στο σύνολό της, εξακολούθησε να ανέχεται τον αδικαιολόγητο καταλογισμό στην CMV παρατυπιών υπαγόμενων στην αποκλειστική ευθύνη της RDS.

119 Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η CMV δεν ερμηνεύει ορθώς το σκεπτικό του Πρωτοδικείου καθώς και τις συνέπειες της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.

120 Πράγματι, πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι το Πρωτοδικείο, κατά την εξέταση του πρώτου λόγου της προσφυγής, έκρινε ότι η Επιτροπή, λαμβανομένων υπόψη, αφενός, των σοβαρών συνεπειών που μπορούσε να έχει για την CMV το αίτημα επιστροφής του συνόλου της επίμαχης συνδρομής και, αφετέρου, της ελλείψεως σαφήνειας και ακρίβειας της αποφάσεως περί χορηγήσεως, παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας ζητώντας μόνον από την CMV την επιστροφή του συνόλου της εν λόγω συνδρομής. Εντούτοις, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να συναχθεί από την εκτίμηση του Πρωτοδικείου στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ή από οποιοδήποτε άλλο σημείο της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως ότι το αίτημα αυτό επηρεάσθηκε από τη συμπεριφορά της RDS.

121 Αντιθέτως, στο πλαίσιο του δευτέρου λόγου της προσφυγής, ιδίως με τις σκέψεις 80 έως 81, 95 έως 97, 107, 117 και 129 έως 130 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε συγκεκριμένα ότι καθεμία από τις διατυπωθείσες με την απόφαση περί καταργήσεως αιτιάσεις κατά της CMV συνιστούσαν παρατυπία κατά την έννοια του άρθρου 24 του κανονισμού 4253/88. Η ίδια η CMV ουδέποτε υποστήριξε ότι η RDS εμπλεκόταν σε κάποια από τις παρατυπίες αυτές.

122 Επιπλέον, με τις σκέψεις 142 έως 149 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο τόνισε ορθώς, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 53 και 77 της παρούσας αποφάσεως, ότι, ενώπιον τέτοιων παρατυπιών, η Επιτροπή μπορούσε να καταργήσει την οικεία χρηματοδοτική συνδρομή στο μέτρο που αφορούσε τμήματα του σχεδίου εμπίπτοντα στην ευθύνη της CMV.

123 Υπό τις συνθήκες αυτές, και λαμβανομένης υπόψη της αρχής της οικονομίας της διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορούσε βασίμως να ακυρώσει την απόφαση περί καταργήσεως μόνον κατά το μέρος που η Επιτροπή δεν περιόρισε το αίτημά της επιστροφής της συνδρομής στα ποσά που αντιστοιχούσαν στο ανατεθέν στην CMV τμήμα του σχεδίου. Πράγματι, σε περίπτωση ακυρώσεως της αποφάσεως περί καταργήσεως στο σύνολό της, η Επιτροπή θα έπρεπε να απευθύνει στην CMV νέα απόφαση επαναλαμβάνουσα κατ' ουσίαν το περιεχόμενο της αποφάσεως περί καταργήσεως που αφορά όσα τμήματα του σχεδίου εμπίπτουν στην ευθύνη της CMV.

124 Επομένως, παρέλκει η απάντηση στο ερώτημα αν παρασχέθηκε στην CMV η δυνατότητα να απαντήσει στις αιτιάσεις κατά της RDS, δεδομένου ότι, εν πάση περιπτώσει, το ζήτημα δεν ασκεί επιρροή επί της εκτιμήσεως των υπό κρίση λόγων. Εξάλλου, πρόκειται για εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, η οποία, για τους λόγους που αναπτύσσονται στη σκέψη 63 της παρούσας αποφάσεως, δεν εμπίπτει στην αναιρετική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου.

125 Συνεπώς, η επιχειρηματολογία της CMV δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

126 Κατόπιν των ανωτέρω, ο πρώτος και ο δεύτερος λόγος της κύριας αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν.

3) Επί του τετάρτου λόγου της κύριας αναιρέσεως

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

127 Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως η CMV υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο, εξετάζοντας το τρίτο σκέλος του δευτέρου λόγου της προσφυγής, δεν ερμήνευσε ορθώς την επιχειρηματολογία που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Η CMV διευκρινίζει ότι τα επιχειρήματα αυτά δεν αφορούν τη δυνατότητα να δικαιολογηθούν εν γένει οι ενέργειες της Επιτροπής, αλλά, συγκεκριμένα, τις λεπτομέρειες διενέργειας εκ μέρους της ενός επιτόπιου ελέγχου. Ειδικότερα, για τον έλεγχο αυτό κακώς δεν συντάχθηκε πρακτικό και κατάλογος των εγγράφων που φωτοτυπήθηκαν κατά τη διάρκειά του. Η CMV επισημαίνει, συναφώς, ότι, για να μην υπάρχει προσβολή των δικαιωμάτων των προσώπων που υπόκεινται σε έλεγχο, ο έλεγχος αυτός πρέπει να διεξάγεται παρουσία των ενδιαφερομένων και να ολοκληρώνεται με την κατάρτιση λεπτομερούς εκθέσεως.

128 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι ελεγκτές της δεν ήταν υποχρεωμένοι να συντάξουν επί τόπου πρακτικό και ότι, εν προκειμένω, ο εν λόγω έλεγχος διεξήχθη παρουσία των ενδιαφερομένων. Κατά την Επιτροπή, το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 138 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, διαπίστωσε ορθώς υπό το πρίσμα των περιστάσεων αυτών ότι δεν υφίστατο προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.

β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

129 Όπως τόνισε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 136 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο οποιασδήποτε διαδικασίας που κινείται εναντίον ενός προσώπου και είναι ικανή να καταλήξει σε βλαπτική γι' αυτό πράξη συνιστά θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου και πρέπει να διασφαλίζεται ακόμη και εν απουσία ειδικής κανονιστικής ρυθμίσεως. Η αρχή αυτή επιτάσσει να παρέχεται η δυνατότητα στους αποδέκτες αποφάσεων, οι οποίες θίγουν σημαντικά τα συμφέροντά τους, να καθιστούν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 24ης Οκτωβρίου 1996, C-32/95 P, Επιτροπή κατά Lisrestral κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-5373, σκέψη 21· της 21ης Σεπτεμβρίου 2000, C-462/98 P, Mediocurso κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-7183, σκέψη 36, και της 9ης Ιουνίου 2005, C-287/02, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5093, σκέψη 37).

130 Πρέπει να τονισθεί ότι ούτε η αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας ούτε ο κανονισμός 4253/88 επέβαλλαν να επιδοθεί στην CMV κατά τον επιτόπιο έλεγχο έκθεση περί του ελέγχου ή κατάλογος των φωτοτυπηθέντων επ' αφορμή αυτού εγγράφων, εφόσον παρασχέθηκε η δυνατότητα στην CMV να αμφισβητήσει, ενδεχομένως απορρίπτοντάς τες, τις αιτιάσεις τις οποίες διατύπωσε η Επιτροπή μετά τον εν λόγω έλεγχο.

131 Επομένως, ορθώς το Πρωτοδικείο εξέτασε, με τις σκέψεις 134 έως 138 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, χωρίς να επιμείνει στις λεπτομέρειες διενέργειας του εν λόγω ελέγχου, αν η δυνατότητα που παρασχέθηκε στην CMV να διατυπώσει την άποψή της πριν από την έκδοση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως πληρούσε τις επιταγές της αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας.

132 Με τη σκέψη 134 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο επανέλαβε τον ισχυρισμό της CMV ότι η Επιτροπή δεν κατάρτισε πρακτικό των δραστηριοτήτων και των συνομιλιών με τους ελεγκτές και, ειδικότερα, ότι δεν κατάρτισε κατάλογο των εγγράφων που φωτοτυπήθηκαν κατά τον έλεγχο.

133 Εντούτοις, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τις σκέψεις 137 και 138 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή παρέσχε επαρκώς στην CMV τη δυνατότητα να αποδείξει την ορθή εκτέλεση των ανατεθειμένων στην ίδια δράσεων διά της προσκομίσεως δικαιολογητικών εγγράφων, τα οποία έπρεπε να θέσει στη διάθεση της Επιτροπής σύμφωνα με την απόφαση περί χορηγήσεως.

134 Το συμπέρασμα αυτό συνιστά εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, η οποία, για τους λόγους που αναλύθηκαν με τη σκέψη 63 της παρούσας αποφάσεως, εκφεύγει του αναιρετικού ελέγχου του Δικαστηρίου.

135 Κατόπιν των ανωτέρω, ο τέταρτος λόγος της κύριας αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

4) Επί του πέμπτου λόγου της κύριας αναιρέσεως

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

136 Με τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως η CMV υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας απορρίπτοντας τον λόγο της προσφυγής που στηριζόταν στην ύπαρξη αντιφάσεως μεταξύ, αφενός, της φύσεως των προσαπτόμενων παρατυπιών και του γεγονότος ότι ο σκοπός της χρηματοδοτήσεως επιτεύχθηκε και, αφετέρου, της σοβαρότητας της κυρώσεως που συνίσταται στην κατάργηση του συνόλου της επίμαχης χρηματοδοτικής συνδρομής.

137 Προς στήριξη του λόγου αυτού, η CMV υποστηρίζει ότι δεν αποδείχθηκε ότι καταλόγισε στο σχέδιο αδικαιολόγητες δαπάνες. Περαιτέρω, υπογραμμίζει ότι δεν είχε πρόθεση εξαπατήσεως και ότι ουδέποτε παρέσχε εσφαλμένες πληροφορίες. Τέλος, ισχυρίζεται ότι το μόνο που μπορεί να της προσαφθεί είναι η μη λεπτομερής δικαιολόγηση της απασχολήσεως των δικών της τεχνικών για τους σκοπούς του σχεδίου.

138 Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος, διότι η CMV ουδέν νέο προσέθεσε στην επιχειρηματολογία που είχε προβάλει ενώπιον του Πρωτοδικείου. Επί της ουσίας, η Επιτροπή ισχυρίζεται επικουρικώς ότι, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών περιστατικών που έγιναν δεκτά με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το συμπέρασμα του Πρωτοδικείου επί του σημείου αυτού είναι σύμφωνο προς τη νομολογία.

β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

139 Με τον λόγο αυτό η CMV αμφισβητεί την ερμηνεία και την εφαρμογή από το Πρωτοδικείο της αρχής της αναλογικότητας. Συνεπώς, για τους διαλαμβανόμενους στη σκέψη 107 της παρούσας αποφάσεως λόγους, και αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, ο λόγος αυτός παραδεκτώς προβάλλεται κατ' αναίρεση.

140 Όπως τόνισε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 97 των προτάσεών της, από το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88, διάταξη στην οποία στηρίζεται η απόφαση περί καταργήσεως, προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να ζητήσει την επιστροφή του συνόλου χρηματοδοτικής συνδρομής, αλλά διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως ως προς το αν και, ενδεχομένως, για ποιο τμήμα της συνδρομής θα το πράξει (βλ., επίσης, υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση Ιρλανδία κατά Επιτροπής,

σκέψεις 27 και 30). Λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αναλογικότητας, η Επιτροπή οφείλει να ασκεί αυτήν την εξουσία εκτιμήσεως κατά τρόπο τέτοιο ώστε τα ποσά συνδρομής των οποίων ζητείται η επιστροφή να μην είναι δυσαναλόγως υψηλά σε σχέση με τις διαπραχθείσες παρατυπίες.

141 Εντούτοις, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να περιορίσει το αίτημά της στην επιστροφή μόνον των συνδρομών που αποδείχθηκαν αδικαιολόγητες λόγω των ως άνω παρατυπιών.

142 Αντιθέτως, προς τον σκοπό διασφαλίσεως της αποτελεσματικής διαχειρίσεως των κοινοτικών συνδρομών και της αποτροπής δόλιων συμπεριφορών, ενδέχεται να είναι δικαιολογημένη η επιστροφή συνδρομών που βαρύνονται μόνον εν μέρει με παρατυπίες.

143 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι οι υποχρεώσεις των οποίων η τήρηση έχει θεμελιώδη σημασία για την εύρυθμη λειτουργία ενός κοινοτικού συστήματος μπορούν να τιμωρούνται με την απώλεια δικαιώματος προβλεπομένου από την κοινοτική νομοθεσία, όπως είναι το δικαίωμα συνδρομής (απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 1995, C-104/94, Cereol Italia, Συλλογή 1995, σ. I-2983, σκέψη 24).

144 Το Δικαστήριο έκρινε, επίσης, ότι η εκ μέρους των αιτούντων χρηματοδοτική συνδρομή παροχή στην Επιτροπή αξιόπιστων πληροφοριών, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να την παραπλανήσουν, είναι απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος που επιτρέπει τον έλεγχο της προσήκουσας χρήσεως των κοινοτικών κεφαλαίων. Η δυνατότητα να επιβληθεί ως κύρωση, σε περίπτωση παρατυπίας, όχι η μείωση της συνδρομής αναλόγως προς το αντιστοιχούν στην παρατυπία αυτή

ποσό, αλλά η ολοκληρωτική κατάργηση της συνδρομής, είναι η μόνη που μπορεί να εξασφαλίσει το αποτρεπτικό αποτέλεσμα που είναι αναγκαίο για τη χρηστή διαχείριση των πόρων του ΕΓΤΠΕ (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Conserve Italia κατά Επιτροπής, σκέψεις 100 και 101).

145 Εξάλλου, από τη σκέψη 77 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η επίτευξη του επιδιωκόμενου με τη χορηγηθείσα συνδρομή σκοπού δεν συνεπάγεται, αυτή καθαυτή, ότι η κύρωση της επιστροφής του συνόλου της συνδρομής είναι αντίθετη προς την αρχή της αναλογικότητας.

146 Εντεύθεν προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η εφαρμογή της πολιτικής κοινοτικών συνδρομών δικαιολογεί την υπαγωγή του καταλογισμού δαπανών σε αυστηρές τυπικές προϋποθέσεις και ότι οι διαπιστούμενες συναφώς παρατυπίες δικαιολογούν το αίτημα της επιστροφής των ποσών που καταβλήθηκαν για το εμπίπτον στην ευθύνη της CMV τμήμα του σχεδίου.

147 Βεβαίως, όπως επισημάνθηκε με την ανωτέρω σκέψη 137, η CMV υποστηρίζει ότι δεν αποδείχθηκε ότι καταλόγισε στο σχέδιο αδικαιολόγητες δαπάνες, ότι δεν είχε πρόθεση εξαπατήσεως και ότι το μόνο που μπορεί να της προσαφθεί είναι η προσκόμιση ανεπαρκών δικαιολογητικών εγγράφων.

148 Εντούτοις, τα επιχειρήματα αυτά αφορούν πραγματικά περιστατικά. Καθόσον το Πρωτοδικείο έλαβε προσηκόντως υπόψη τις κρίσιμες παραμέτρους για την εκτίμηση του σύμφωνου προς την αρχή της αναλογικότητας χαρακτήρα της συνολικής καταργήσεως της επίμαχης συνδρομής, απαραδέκτως προβάλλονται κατ' αναίρεση τα επιχειρήματα της CMV με τα οποία επιδιώκεται να αποδειχθεί ότι κάποια μεμονωμένη παράμετρος δεν ελήφθη επαρκώς υπόψη από το Πρωτοδικείο.

149 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι η CMV, υπογραμμίζοντας ότι δεν προσκόμισε ανακριβή πληροφοριακά στοιχεία ούτε αλλοίωσε στοιχεία, υπονοεί ότι ο κανονισμός 4253/88, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, συνεπάγεται υποχρέωση της Επιτροπής να αποδείξει πρόθεση εξαπατήσεως ή ότι η αρχή αυτή επιβάλλει τον περιορισμό της δυνατότητας συνολικής καταργήσεως συνδρομής μόνο στις περιπτώσεις της εκ προθέσεως παραβιάσεως των όρων χρηματοδοτήσεως, τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.

150 Πράγματι, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η έννοια της παρατυπίας, κατά το άρθρο 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88, δεν συνεπάγεται υποχρέωση της Επιτροπής να αποδείξει πρόθεση εξαπατήσεως εκ μέρους του δικαιούχου (βλ. διάταξη της 16ης Δεκεμβρίου 2004, C-222/03 P, APOL και AIPO κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψη 58). Εξάλλου, η αρχή της αναλογικότητας δεν επιβάλλει τον περιορισμό της δυνατότητας συνολικής καταργήσεως συνδρομής μόνο στις περιπτώσεις εκ προθέσεως παραβιάσεως των όρων χρηματοδοτήσεως. Ο περιορισμός της δυνατότητας αυτής μόνο στις περιπτώσεις παραβιάσεων εκ προθέσεως θα διευκόλυνε σε επικίνδυνο βαθμό τη διάπραξη παρατυπιών (βλ., υπό την έννοια αυτή, διάταξη της 22ας Μαρτίου 2004, C-455/02 P, Sgaravatti Mediterranea κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψεις 39 έως 42, και προαναφερθείσα διάταξη APOL και AIPO κατά Επιτροπής, σκέψη 59).

151 Κατόπι των ανωτέρω, ο πέμπτος λόγος της κύριας αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

152 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να απορριφθούν τόσο η κύρια αναίρεση όσο και η αντίθετη αναίρεση.

VII — Επί των δικαστικών εξόδων

153 Κατά το άρθρο 122, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αποφαίνεται και επί των εξόδων. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του ιδίου κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται στη διαδικασία αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 118 του εν λόγω κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του αντίδικου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικασθεί η CMV και αυτή ηττήθηκε ως προς τους λόγους αναιρέσεως που προέβαλε, η CMV πρέπει να καταδικασθεί στα έξοδα της κύριας αναιρέσεως. Δεδομένου ότι η CMV ζήτησε να καταδικασθεί η Επιτροπή στα έξοδα της αντίθετης αναιρέσεως και αυτή ηττήθηκε ως προς τους λόγους αντίθετης αναιρέσεως που προέβαλε, η Επιτροπή πρέπει να καταδικασθεί στα έξοδα της αναιρέσεως αυτής.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την κύρια και την αντίθετη αναίρεση.

2) Καταδικάζει την Comunità montana della Valnerina στα δικαστικά έξοδα της κύριας αναιρέσεως.

3) Καταδικάζει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα της αντίθετης αναιρέσεως.

(υπογραφές)